

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А. С. МАКАРЕНКА

*Бардінова А. О.
Полтава, Україна*

Побудова в Україні демократичної держави радикально змінила ситуацію у суспільно-політичному житті українців і висунула на передній план проблему громадянськості – складного філософського, соціального і психолого-педагогічного наукового утворення. Перед школою як соціальним інститутом постало завдання – виховати громадянина, найвищою чеснотою якого була б любов до батьківщини та свого народу; до громадянсько вивіренних дій і вчинків.

На досягнення цієї мети змушує як науковців, так і вчителів-практиків шукати ефективні шляхи, форми, методи і засоби успішного її розв'язання.

Вагомим підґрунтям у розв'язанні досліджуваної проблеми є творче використання поглядів, ідеї та досвіду відомих українських педагогів, письменників і державних діячів як минулого (Г. Сковорода, О. Духнович, І. Огієнко, Б. Грінченко, Т. Шевченко, І. Франко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський та ін.), так і сучасного (П. Вербицька, І. Бех, Н. Дерев'янка, М. Рудь, О. Світличний, О. Красовська, О. Сухомлинська та ін.) періоду.

У контексті нашого дослідження викликає інтерес виховання громадськості у досвіді А. С. Макаренка. На основі вивчення досліджень і популізаторів педагогічної спадщини А. С. Макаренка дозволило нам виокремити у досвіді А. Макаренка аспект щодо виховання у колоністів і комунарів виховання громадянських почуттів як основи становлення їх як громадян держави.

Прекрасно розуміючи, що громадянські почуття – це почуття любові до рідної землі, свого народу, його мови, мистецтва, культури, звичаїв, традицій та ін.; почуття відповідальності за долю держави, за її майбутнє; почуття обов'язку в додержанні правових і морально-етичних норм в усіх аспектах життєдіяльності людини. Вони становлять той емоційний фон, на якому визрівають і проявляються громадянська воля та поведінка людини. Громадянські почуття тісно пов'язані також із такими моральними категоріями, як обов'язок, честь, совість. Вони виникають у результаті узагальнення емоційного громадянського досвіду особистості. Їх предметами стають ті явища та умови, від яких залежить розвиток значущих для особистості подій, які сприймаються нею емоційно. З огляду на це, А. С. Макаренко значну увагу приділяв тому, щоб зміст, форми і методи організації діяльності колонії та комуни були наче «одухотвореними» і формували у вихованців почуття власної та національної гідності, громадянського обов'язку та відповідальності.

Цьому значною мірою сприяла організація життєдіяльності вихованців колонії та комуни.

Так, на формування громадянських почуттів позитивно впливало залучення вихованців до організації та проведення різноманітних форм краєзнавчої роботи: туристичних подорожей, екскурсій, організація вечорів, виставок і т.п.

Розуміючи психологію і потреби вихованців А. Макаренко значну увагу приділяв також роботі гуртків військово-спортивного напрямку та іграм.

А. С. Макаренко з цією метою упроваджував у дитячі різновікові загони різні форми так званої «воєнізації». Розглядаючи її з точки зору естетики дитячого побуту він упроваджував різні форми з урахуванням вікових і психологічних особливостей колоністів і комунарів, використовуючи при цьому символіку, одяг, військову атрибутику та усілякі ритуали.

Вся ця діяльність спиралася на добре поставлене дитяче самоуправління. Його А. С. Макаренко розглядав як потужний педагогічно-доцільний засіб організації життєдіяльності вихованців, який певним чином впливав на становлення вихованців як громадян своєї держави.

Тож вважаємо, що питання виховання громадянськості і наразі є актуальним.

АКСІОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

*Білай Д. В.
Полтава, Україна*

Розвиток професійного потенціалу майбутнього працівника сфери обслуговування в закладах професійної (професійно-технічної) освіти передбачає, насамперед, формування в нього системи особистісних цінностей, що лежать в основі як самої професійної діяльності, так і навчання її основам. У зв'язку з цим набуває дедалі більшої актуальності організація освітнього процесу на аксіологічних засадах. Адже, як зазначають вчені, «1) система цінностей є провідною ланкою, яка пов'язує суспільство з його окремими членами й забезпечує їхнє включення в систему суспільних відносин; 2) цінності особистості виступають основою для вибору суб'єктом цілей, засобів та умов діяльності, визначаючи її загальну спрямованість; 3) цінності є системоутворювальним ядром програми розвитку, діяльності та внутрішнього життя людини» [3].

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти має своєю метою підготувати фахівця, здатного на високому рівні виконувати професійні завдання. Проте вона лише частково може бути досягнута за рахунок суто навчальної діяльності, коли майбутні офіціанти, кухарі, кравці, майстри перукарської справи тощо освоюють технологічні засади виконання роботи в обраній сфері. Дійсна ефективність освітнього процесу, його результативність вимагають актуалізації внутрішнього потенціалу суб'єкта, його прагнення до особистісно-професійного саморозвитку, а це можливе лише за умови сформованості в нього відповідних цінностей.